

Schoolboeken Noordhoff bevatten meeste fouten

Stichting AgriFacts ontving veel meldingen over onjuistheden in schoolboeken. Daarom werd besloten om de schoolboeken voor het basisonderwijs, van de drie grotere uitgevers, te screenen op onjuistheden over de landbouw en visserij. De schoolboeken van uitgeverij Noordhoff blijken de meeste fouten en gekleurde teksten te bevatten. De schoolboeken van ThiemeMeulenhoff kwamen als beste uit de test.

Het thema landbouw komt in de schoolboeken meestal aan bod bij het vak wereldoriëntatie en dan met name bij de vakken Aardrijkskunde en Natuur & Techniek. Vorig jaar organiseerde Stichting AgriFacts een toetsing van schoolboeken, waarbij is beoordeeld of informatie over de landbouw en visserij correct is weergegeven.

In totaal werden bijna 200 schoolboeken van de uitgevers Noordhoff (3 lesmethoden), Malmberg (4 lesmethoden) en ThiemeMeulenhoff (2 lesmethoden) bekeken; het ging steeds om de volledige lesmethode (de boeken voor alle leergroepen). De boeken werden door een leespanel gescreend op passages over de landbouw en visserij. Daarbij zijn de passages als volgt gelabeld: 1. Correct 2. Feitelijk onjuist 3. Onvolledig 4. Suggestief.

In totaal werden 856 passages over landbouw en visserij aangetroffen in de schoolboeken. Daarvan vielen er iets meer dan 300 in de categorie 'Correct'. Deze passages zijn niet verder meegenomen in het onderzoek.

De andere 556 passages zijn door een vakjury en Leonie Bosch (onderwijskundig onderzoeker) beoordeeld. De uitkomsten van deze beoordeling staan in tabel 1.

Om de onafhankelijkheid te borgen, is vervolgens een hoofdjury gevraagd om een blinde steekproef van passages te beoordelen. Deze hoofdjury bestond uit: Prof. Dr. Aalt Dijkhuizen (voorzitter), Drs. Frank Futselaar (Tweede Kamerlid voor de SP), Ir. Thijs Cuijpers (directielid LTO), Kirsten Hofman (docent menswetenschappen Saxion Hogeschool) en Geesje van Hateren (lerares basisonderwijs).

Deze jury toetste in welke mate lesboeken neutraal zijn, waar het gaat om landbouw en visserij. Er werd gekeken of de teksten onpartijdig zijn geschreven: krijgen de voor- en nadelen evenveel aandacht en worden die met dezelfde 'tone of voice' beschreven? Of probeert de auteur de leerlingen in een zelf ingekleurde denkrichting te sturen? De conclusies van de hoofdjury staan in het kader.

Red de panda!

Het Wereld Natuur Fonds (WNF) roept mensen op om de panda's overal in de wereld te helpen. En de tijgers en olifanten. Eigenlijk alle soorten die met uitsterven bedreigd worden. Veel mensen worden lid van een natuurorganisatie. Zo helpen ze de natuur een handje. Je kunt zelf ook iets doen. Door een sponsoractie te verzinnen bijvoorbeeld. Met je hele klas rondjes hardlopen door het dorp of de stad. Elk rondje levert geld op voor een bedreigde diersoort. Met het geld kan het WNF (of een andere organisatie) weer een nieuwe campagne starten.

Kinderen komen in actie voor de natuur.

Tabel 1. Beoordeling van 556 passages met onjuiste informatie over landbouwgerelateerde onderwerpen in schoolboeken voor het basisonderwijs, uitgesplitst naar uitgever.

	Noordhoff (3 lesmethoden)	Malmberg (4 lesmethoden)	ThiemeMeulenhoff (2 lesmethoden)
Totaal aantal passages met onjuiste informatie	297	187	72
Feitelijk onjuiste informatie	38	24	6
Onvolledige informatie	116	82	18
Suggestieve informatie (beeldvormend, oneigenlijke tegenstelling, framen)	143	81	48

In de lesboeken van Noordhoff wordt grootschalige landbouw geframed als negatief en kleinschalig (biologisch) als positief.

Conclusies lesmethoden Noordhoff

- Er staat verkeerde, tegenstrijdige en suggestieve informatie in, die absoluut niet te rechtvaardigen is.
- De zwart-wit tegenstelling 'groot en gangbaar is fout' en 'biologisch en klein is goed', kwamen we vaak tegen.
- Wat opvalt, is dat vaak sterk wordt ingegaan op uitersten: grote boerenbedrijven willen alleen maar veel geld verdienen en kleine, biologische bedrijven houden van de natuur. De tegenstelling 'groot is fout' en 'klein is goed' wordt zo in het leven geroepen.
- Het onderwerp bestrijdingsmiddelen wordt vaak erg beeldvormend neergezet. De gangbare landbouw gebruikt het heel veel en de biologische sector helemaal niet.
- De nuance ontbreekt compleet.

Conclusies lesmethoden Malmberg

- De auteurs gebruiken vaak een soort tegenstellingstechniek (waarbij gangbare landbouw fout is en biologische landbouw goed).
- In deze lesmethoden viel het de hoofdjury op dat feiten en bronnen vaak ontbreken. Zo zijn er 'veel' Nederlandse boeren naar Polen verhuisd om daar verder te boeren volgens een auteur. Uit cijfers van het CBS blijkt dat er in vijf jaar tijd (2010-2015) vijf Nederlandse boeren naar Polen zijn verhuisd. In dezelfde tijd emigreerden er 15 naar Canada en 25 naar Duitsland.
- Het onderwerp bestrijdingsmiddelen wordt vaak gekleurd neergezet, waarbij wederom de gangbare landbouw heel veel en vaak gebruikt en de biologische sector niet (of geen giftige). De nuance ontbreekt, kinderen krijgen niet het hele verhaal te horen (bijvoorbeeld dat er vastgestelde (veilige) normen zijn als het gaat om gebruik van bestrijdingsmiddelen).
- Stop met reclame maken voor verschillende natuurbeschermende stichtingen en verenigingen. Het is onethisch om via schoolboeken kinderen over te halen om ergens lid van te worden. Reclame maken via lesboeken en ook nog op een stiekeme manier is ongehoord.
- Stop met het vermenschelijken van vee in de verhalen en de plaatjes. Zeker kinderen die ver van het platteland vandaan wonen, krijgen daardoor een verstoord beeld van de werkelijkheid

In schoolboeken van Malmberg wordt reclame voor natuurorganisaties aangetroffen. Reclame maken via lesboeken is ongehoord.

Beoordeling lesmethoden ThiemeMeulenhoff

- Van alle uitgeverij bevatten de lesmethoden van ThiemeMeulenhoff veruit de minste misleidende informatie.
- Het is erg afhankelijk van de individuele auteur of een verhaal al dan niet neutraal geschreven is.
- Er worden te grote onderwerpen besproken zonder informatie in de juiste context te plaatsen. Er wordt te vaak een te klein deel van de informatie gegeven waardoor er een verkeerd beeld ontstaat. Bijvoorbeeld

dat de zeespiegel snel stijgt. Wat 'snel' is, wordt niet vermeld. De leerlingen worden te vaak 'bang' gemaakt door doemscenario's te schetsen.

- Met name de verhalen over de EU subsidie voor Nederlandse boeren viel in negatieve zin op bij de hoofdjury. Hoe de auteur heeft kunnen bedenken dat Nederlandse boeren subsidie krijgen voor grote machines om te kunnen groeien of om moderne bedrijven te beginnen in Oost-Europa is een raadsel.